

بررسی محتوای صندلی‌نوشته‌های کلاس‌های درس دانشگاه شهید باهر کرمان از حیث مقولات اجتماعی، با تأکید بر پدیده‌خراب‌کاری

سوده مقصودی^۱، فاطمه فرمیتنی^۲

(تاریخ دریافت ۹۷/۰۹/۱۵، تاریخ پذیرش ۹۸/۰۲/۱۵)

چکیده

خراب‌کاری (وندالیسم) به تخریب ارادی، مداوم و مکرر اموال عمومی گفته می‌شود. خراب‌کاری روش مطلوب جوانان برای ابراز سرخوردگی، انتقام‌گرفتن یا نشان‌دادن خشم، ایجاد هیجان یا جلب توجه در موضوعی خاص است که به دلیل خسارت‌هایی که ایجاد می‌کند، بسیاری آن را جرم تلقی می‌کنند. پژوهش حاضر به‌منظور بررسی و شناسایی مطالب حک‌شده بر صندلی‌های کلاس‌های درس دانشگاه شهیدباهر کرمان تدوین شده تا اهداف خراب‌کارها را از این اعمال بررسی کند. مقولات پژوهش با توجه به مشاهده اولیه دسته صندلی‌ها و مطالعه مقدماتی تحقیقات پیشین، در قالب مفاهیمی چون زندگی، عشق، هنجارهای اجتماعی-مردمی، مسائل آموزشی و رابطه بین دو جنس تنظیم شد. روش تحقیق توصیفی و تکنیک پژوهش مشاهده مستقیم و تحلیل محتواست؛ به این معنی که مطالب حک‌شده روی صندلی‌ها (شامل ۳۹۶۱ مطلب) فیش‌برداری و سپس، بر حسب موضوع، طبقه‌بندی شد و با استفاده از نرم‌افزار اس.پی.اس. تجزیه و تحلیل انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که بیشترین مطالب و مفاهیم اجتماعی، اشکال و تصاویر، نام‌ها، مطالب لاتین، تاریخ‌ها، اعداد و گفت‌وگوها به دانشکده ادبیات و علوم انسانی و کمترین مطالب به دانشکده فیزیک تعلق دارد. از میان مفاهیم اجتماعی، مسائل آموزشی بیشترین فراوانی را در هر هفت دانشکده به خود اختصاص داده‌اند. به‌لحاظ فراوانی نیز، پس از مسائل آموزشی،

۱. دانشجویار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه شهیدباهر کرمان (نویسنده مسئول) smaghsoodi@uk.ac.ir
۲. دانشجوی کارشناسی‌ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهیدباهر کرمان ffaf7394@gmail.com

عشق، هنجارهای اجتماعی-مردمی، نگرش به زندگی و رابطه بین دو جنس در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

واژگان کلیدی: خراب‌کاری، صندلی‌نوشته، کلاس درس، دانشگاه شهیدباهنر کرمان.

مقدمه و بیان مسئله

صنعتی‌شدن جوامع و گسترش شهرنشینی سبب رشد فردگرایی شده که این امر تمایل افراد را به دیده‌شدن و برانگیختن توجه دیگران بیشتر کرده است. اگر افراد بتوانند مفیدبودن خود را اثبات کنند، مشارکت اجتماعی در جامعه گسترش پیدا خواهد کرد. در غیراین‌صورت، ممکن است ناکام و سرخورده شوند و برای تحقق خواسته خود به دو شکل واکنش نشان دهند: الف) انزوا در پیش گیرند و با جامعه بیگانه شوند، ب) برای دیده‌شدن و قرارگرفتن در کانون توجه، به اعمال انحرافی چون تخریب اموال عمومی بپردازند.

اگر نسلی خواستار مشارکت در امور جامعه باشد، ولی امکان این مشارکت برای او فراهم نشده باشد، ممکن است برای جلب نظر دیگران به اعمالی دست بزنند که نهایتاً به جامعه آسیب می‌رساند. تخریب اموال عمومی از معضلات اجتماعی و فرهنگی حال حاضر جامعه ایران است. رفیع‌پور، علاوه بر اینکه به فرهنگ بسیار غنی و پیشرفته ایران اشاره می‌کند، معتقد است که غیر از مصرف و اسراف یک عنصر دیگر در نظام فرهنگی و مصرفی ما تخریب است. او دلایل این امر را نظام نابرابر اجتماعی، تحقیرهای مفرط و روش‌های استبدادی تربیتی و آموزشی می‌داند که به خودی خود میزان پرخاشگری را آن‌قدر بالا می‌برند که افراد و به‌خصوص جوانان، نه فقط در هنگام برآورده‌نشدن نیازهایشان، بلکه در موقعیت عادی نیز تمایل و علاقه زیادی به تخریب پیدا می‌کنند. برای نمونه، از تشک‌های پاره‌شده اتوبوس‌ها، بیرون‌انداختن و پاره‌کردن کتاب‌های درسی بعد از امتحانات، شکستن شیشه‌های منازل یا چراغ‌های کوچک‌ها به دست بچه‌های شیطان یاد می‌کند. رفیع‌پور اعتقاد دارد که اگر تخریب و روش‌های دیگر در میان افراد جامعه به‌صورت ارزش درآید، یعنی "زرنگی" محسوب شود، چون درونی و نهادینه شده است، تغییردادن یا ازبین‌بردن آن بسیار مشکل است (به‌نقل از مقصودی، ۱۳۸۳: ۲۶۸-۲۶۹).

دیوارنویسی و درج مطالب روی اشیا به اموال و سرمایه ملی صدمه می‌زند. اگرچه سابقه این پدیده به دوران غارنشینی انسان برمی‌گردد، شکل جدید آن در دوران انقلاب صنعتی در جوامع غربی مشاهده شده است. زمانی که نابرابری‌ها و تبعیض‌ها به بالاترین حد رسید، افراد به نوشتن خواسته‌ها و شعارهای خود روی دیوارها و اشیا روی آوردند تا فشارهای روانی و ذهنی خود را

تقلیل دهند. در ایران نیز نخستین دیوارنویسی و شیءنویسی‌ها در عصر مشروطه رخ داد. البته، آن نوشته‌ها بیشتر جنبه تبلیغاتی و سیاسی داشت تا تخریب، اما امروزه مطالبات اجتماعی و شعارهای سیاسی جای دیوارنویسی‌ها و شیءنویسی‌های قبلی را گرفته است و غیر از شعارهای سیاسی، مطالب دیگری نیز روی اشیاء و دیوارها نوشته می‌شود (مقصودی، ۱۳۸۳: ۲۶۹).

از نظر جامعه‌شناسان آموزش و پرورش، نوشتن روی میزها و اشیاء، تخریب اموال عمومی و مسئله‌ای اجتماعی محسوب می‌شود؛ چراکه این پدیده، علاوه بر آسیب‌های اقتصادی، به نوع جامعه‌پذیری مسئولیت‌شناسانه دانش‌پژوهان در زمینه نگاه‌داری از اموال مدرسه و دانشگاه آسیب می‌زند و پیام‌هایی را به‌طور نامحسوس، از سنی به سنی دیگر انتقال می‌دهد که ممکن است ذهن دانش‌پژوهان را به‌جای کسب دانش و شناخت، به مسائل حاشیه‌ای مثل عشق، تقلب، تخریب، انتقام و... معطوف کند (عابدی و منادی، ۱۳۹۴: ۳۵-۳۶).

از آنجاکه دانشجویان آینده‌ساز هر جامعه هستند، این موضوع که چگونه فکر و رفتار کنند از اهمیت خاصی برخوردار است. بسیاری از جوانان در دوره تحصیل مرتکب اعمالی چون خراب‌کاری می‌شوند، به‌طوری‌که ساعت‌ها به تخریب صندلی‌ها یا دیوارهای کلاس‌ها می‌پردازند. بدیهی است که بررسی محتوای مطالب حک‌شده روی اشیاء در شناخت پدیده تخریب اموال عمومی و ابعاد آن مؤثر است.

دانشگاه شهیدباهنر کرمان یکی از دانشگاه‌های بزرگ ایران است که سالانه تخریب اموال عمومی در آن صورت می‌گیرد. تحقیقات پیشین در این دانشگاه نشان می‌دهد که دانشجویان در طی تحصیل اموالی را تخریب می‌کنند و آثار و یادگاری‌هایی از خود باقی می‌گذارند (مقصودی، ۱۳۸۳). از سوی دیگر، در پژوهش‌های پیشین مشخص شده است که جنسیت فرد خراب‌کار در صندلی‌نوشته‌ها تأثیر دارد، به‌گونه‌ای که بین زنان و مردان مخاطب صندلی‌نویسی و نویسندگانشان تفاوت وجود دارد. زنان بیشتر در موضوع عشق و رابطه بین دو جنس مخاطب قرار می‌گیرند و مردان در زمینه مسائلی چون نگرش به زندگی و توجه به هنجارهای قومی مخاطب نوشته‌ها هستند (مقصودی و بنی‌فاطمه، ۱۳۸۳: ۲۸۱). در این پژوهش، به بررسی این نکته نیز پرداخته می‌شود که آیا جنسیت نویسندگان با محتوای صندلی‌نوشته‌ها رابطه دارد یا خیر. دانشجویان ساعت‌های زیادی را در کلاس‌های درس دانشگاه می‌گذرانند؛ بنابراین، هدف این مطالعه بررسی مطالب مندرج روی صندلی‌های دانشجویان است که از روی بی‌حوصلگی یا دلایل دیگر سطح صندلی‌ها را می‌خراشند یا روی آنها نقاشی می‌کنند و می‌نویسند.

چارچوب نظری

لغت‌نامه آکسفورد (۱۹۸۷) خراب‌کاری^۱ را مشخصه خراب‌کاران (وندال‌ها) می‌داند. خراب‌کاران کسانی هستند که از روی میل و رغبت عمداً آثار هنری عمومی و خصوصی را از بین می‌برند و طبیعت را خراب می‌کنند (مقصودی و بنی‌فاطمه، ۱۳۸۳: ۲۷۱). بنابراین، خراب‌کاری عبارت است از تخریب ارادی اموال و متعلقات عمومی به‌صورت مداوم و مکرر (حیدری و پارسامهر، ۱۳۹۱: ۲۰۸).

خراب‌کاری روشی مطلوب برای افراد در ابراز سرخوردگی، انتقام‌گرفتن یا نشان‌دادن خشم، ایجاد هیجان در موقعیتی کسالت‌آور یا جلب توجه در موضوعی خاص است. بسیاری از افراد از آن به‌منزله جرم بسیار جدی جوانان یاد کرده‌اند که خساراتی به بار می‌آورد و هیچ سود مادی‌ای ندارد (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۴). افرادی به اعمال خراب‌کارانه دست می‌زنند که به ابراز اعتقادات و باورهای شخصی خود از طریق تخریب و از بین بردن اموال عمومی و غیرشخصی تمایل دارند و در پاره‌ای موارد باعث آسیب‌های بازگشت‌ناپذیری می‌شوند (هیگنز،^۲ ۲۰۱۵: ۱۹).

مفهوم خراب‌کاری وجوه اشتراکی با مفهوم بی‌نظمی دارد. خراب‌کاری شکلی از بی‌نظمی فیزیکی محسوب می‌شود (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲). به‌بیان دیگر، تخریب اموال عمومی نوعی انتقام‌جویی در برابر کمبودهای رفاهی و اجتماعی است؛ بنابراین، وقتی رفاه اجتماعی و خدماتی ضعیف است، افراد جامعه خود را برای حفظ آنچه اموال عمومی نامیده می‌شود مسئول نمی‌دانند (مقصودی و بنی‌فاطمه، ۱۳۸۳: ۲۷۱). از دید جامعه‌شناسان انحرافات و آسیب‌شناسان اجتماعی، تمایل خراب‌کارها به تخریب اموال عمومی، آگاهانه و ارادی است. عده‌ای نیز به تعدادی از رفتارهای خراب‌کارانه نگاه مثبت دارند و چنین اعمالی را معادل نوعی اعتراض و شکلی از آزادی بیان در نظر می‌گیرند (باللی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۲۷). ویلسون و هیلی^۳ انواع خراب‌کاری را به شرح ذیل دسته‌بندی کرده‌اند:

- خراب‌کاری مال‌اندوزانه: هدف این نوع خراب‌کاری، برداشتن اموال عمومی برای کسب پول است، مثل برداشتن علائم راهنمایی؛

1. Vandalism
2. Higgins
3. Paul Wilson & Patricia Healy

- خراب‌کاری انتقام‌جویانه: این نوع خراب‌کاری برای رسیدن به هدفی خاص صورت می‌گیرد (غیر از پول و اشیا)، مثل شکستن پنجره برای جای خواب یا غذا به‌دست‌ولگردان؛

- خراب‌کاری تفریحی-هیجانی: این نوع خراب‌کاری با هدف تخلیه هیجانی و لذت انجام می‌شود، مثل شکستن چراغ برق؛

- خراب‌کاری خصمانه: این نوع خراب‌کاری خشن به‌دلیل ناکامی صورت می‌گیرد، مثل خط‌کشیدن روی ماشین‌ها و پنچرکردن آنها؛

- خراب‌کاری ایدئولوژیک: منظور از این نوع خراب‌کاری، آسیب‌رسانی به اموال عمومی برای رساندن یک پیغام است (بلالی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۳۱). این نوع از خراب‌کاری به دلایل سیاسی و اجتماعی روی می‌دهد و به تخریب منجر می‌شود (ولف، ۲۰۱۱: ۳)؛

- خراب‌کاری نمایشی: فرد مرتکب عمل خراب‌کارانه می‌شود، نه با هدف تحمیل خسارت و آسیب‌رساندن، بلکه برای نشان‌دادن مهارت و قدرت (علی‌پوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۴-۵۵).

در حوزه سبب‌شناسی خراب‌کاری در جامعه، اغلب صاحب‌نظران معتقدند که این پدیده علت واحدی ندارد. جامعه‌شناسان علت رفتارهای بزه‌کارانه را ساختارهای اجتماعی و فرهنگی دانسته‌اند، درحالی‌که روان‌شناسان و به‌ویژه روان‌کاوان، آن را معلول عوامل روانی و خلق‌وخوی افراد می‌دانند. گروه سوم از صاحب‌نظران این حوزه روان‌شناسان اجتماعی هستند که معتقدند فرد و جامعه، هر دو، بر جریان رفتار مؤثرند (شهباز و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۵). کلارک^۱ عوامل مؤثر در بروز رفتارهای خراب‌کارانه را به هشت گروه تقسیم کرده است: تجارب نخستین دوران کودکی و محیط اولیه، توارث، شکل‌گیری شخصیت بزه‌کار، عوامل جمعیتی و اقتصادی و اجتماعی، فرآیند جامعه‌پذیری و یادگیری رفتار مجرمانه، بحران‌ها و وقایع، موقعیت‌ها و وضعیت‌های خاص و جریان‌های شناختی و ادراکی و حالت‌ها و وضعیت‌های انگیزشی (محسنی‌تبریزی، ۱۳۷۹: ۲۰۲-۲۰۵).

کلووارد^۲ و اوهلین^۳ معتقدند که شکاف بین احساس توانایی و فرصت‌های مشروع محدود سبب می‌شود که جوانان قادر نباشند با دیگران در موقعیت مساوی رقابت کنند. این افراد بی‌عدالتی را ناشی از ساختار می‌دانند تا کمبود شخصی خود فرد. اینجاست که فرد از خودبیگانه احتمالاً به انحراف کشیده می‌شود. در نتیجه، جهت حل مشکل سازگاری، به افراد مشابه خود

---

1. Clark
2. Cloward
3. Ohlin

می‌پیوندند. در مکان‌های آموزشی، اگر نظام آموزش و پرورش در نمره‌دادن به افراد عدالت را رعایت نکند و فرصت‌های نابرابری برای رسیدن افراد به موفقیت تحصیلی خلق کند، دانش‌آموزان به اعمال خراب‌کارانه و بزه‌کاری دست می‌زنند (بهرامی بهرام‌زاده، ۱۳۹۱: ۳۵).

از نظر موزر^۱ خراب‌کاری در تأسیسات اجتماعی انگیزه‌هایی چون احساس ظلم و ستم و اجحاف، احساس عدم موفقیت در کار و عصیان و اعتراض دارد (میرفردی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۹۲). هورویتز^۲ و همکاران (۲۰۰۳: ۱۳۱) چهار انگیزه برای رفتارهای خراب‌کارانه تشخیص داده‌اند: میزان تخریب در محیط آموزشی، نگرش به محیط آموزشی، نگرش به معلم، و اضطراب موجود در محیط آموزشی. محققان در این پژوهش به این نتیجه رسیده‌اند که زمینه اجتماعی عنصری حیاتی در خراب‌کردن محیط آموزشی است.

پیشینه پژوهش

در زمینه محتوای خراب‌کاری پژوهش‌های پراکنده‌ای انجام شده تا از این طریق دلیل این اعمال تشخیص داده شود؛ برای مثال، مقصودی و بنی‌فاطمه (۱۳۸۳: ۲۶۸) در پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای دیوان‌نویسی کلاس‌های درس دانشگاه شهیدباهنر کرمان»، دیوان‌نوشته‌های سه دانشکده ادبیات و علوم انسانی، فنی-مهندسی و پزشکی را برحسب مفاهیم اجتماعی مقایسه کردند. نتایج نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به دانشکده فنی-مهندسی و کمترین فراوانی مربوط به دانشکده پزشکی است.

پژوهش دیگری با عنوان «بازتاب خراب‌کاری کتابخانه‌ای در کتاب‌نوشته‌ها»، محتوای کتاب نوشته‌ها را با توجه به چهار مقوله اصلی، یعنی بیان احساسات، اظهار عشق، پیشنهاد و درخواست، طبقه‌بندی کرده است. مقوله بیان احساسات بیشترین و مقوله درخواست کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده است (شهباز و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۳).

در پژوهش دیگری با عنوان «بررسی میزنوشته‌های کلاس درس دبیرستان‌های شهرستان کرج» مقولات اساسی (امید به زندگی، عشق، تقلب، رابطه دختر و پسر و...) در دو مدرسه دخترانه و پسرانه بررسی شده‌اند. نتایج حاکی از این بوده است که دختران بیشتر از پسران روی میزها می‌نویسند و پسران بیشتر از دختران میزها را خط‌خطی می‌کنند. ضمن اینکه محتوای نوشته‌ها در مدارس

---

1. Moser
2. Horowitz

دخترانه بیشتر عشق و مفاهیم مربوط به آن بوده است. مقوله ناهنجاری‌های اجتماعی (فحش، هتک حرمت و...) نیز در همه مدارس بیشتر به زبان انگلیسی مشاهده شد (عابدی و منادی، ۱۳۹۴: ۳۳). آقای و کلاتری (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «بررسی مقایسه‌ای میزنوشته‌های مدارس منطقه ۶ شهر تهران» میزنوشته‌های دو مدرسه دخترانه و پسرانه را با هم مقایسه کرده‌اند. نتایج حاکی از این است که بر میزنوشته‌های هر دو مدرسه مقولات مرتبط با جنس مخالف، ناسزا، نام خواننده، تقلب، یادگاری و نام خود فرد وجود دارد. در مدرسه پسرانه، علاوه بر مقولات ذکرشده، مقولات ورزشی، کامپیوتری، اجتماعی-مذهبی، کلمات رمزی و نام شهر نیز مشاهده شد. در مدرسه پسرانه به میزان زیادی، اعمال خراب‌کارانه و در مدرسه دخترانه نقاشی روی میز وجود داشت (آقای و کلاتری، ۱۳۹۴: ۳۱).

رفتار خراب‌کارانه ممکن است در هر سنی از افراد سر بزند، اما واقعیت گویای آن است که بیشتر آمار خراب‌کاری مربوط به جوانان ۱۰ تا ۲۵ ساله است. تحقیقات ایرانی نیز نشان می‌دهد که ۶۷/۵ درصد از خراب‌کاران دستگیرشده در همین گروه سنی قرار دارند. از لحاظ ترکیب جنسی نیز نزدیک به ۷۵ درصد خراب‌کاران دستگیرشده، مردان و مابقی زنان‌اند (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۲). تخریب اموال برای جوانان سرگرمی و در واقع اعتراضی است در مقابل نقش‌هایی که مبهم تعریف شده‌اند، اعتراض به موقعیتی مبهم در ساختار اجتماعی (دغالقه و کلهر، ۱۳۸۹: ۱۳۱). درباره انگیزه‌ها و علل خراب‌کاری نیز می‌توان آن را از نوع رفتار جمعی دانست که معمولاً از مظاهر انبوه خلق است که بیشتر نوعی رفتار احساسی و هیجانی است و تقلید و سرایت در آن مؤثر است (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۲).

پژوهش‌های خارج از ایران نیز دلایل اعمال خراب‌کارانه را چنین بیان کرده‌اند: اغلب اعمال خراب‌کارانه به دست افرادی انجام می‌شود که بی‌دقت و بی‌پروا هستند یا احساس می‌کنند حق دارند آنچه را که رایگان ارائه می‌شود خراب کنند (هیگنز، ۲۰۱۵: ۱۹). در موقعیت‌هایی که فرد احساس می‌کند تحقیر شده و نادیده گرفته شده است و هوپر^۱ از آن با عنوان گم‌نامی و تحریم فردیت یاد می‌کند، احتمال رفتار خراب‌کارانه بیشتر است. اعمال خراب‌کارانه در برابر نظامی که کنشگر را نادیده می‌گیرد و او را تحقیر می‌کند بیشتر مشاهده می‌شود. چنان‌که به نظر می‌رسد، افراد و گروه‌هایی که بیشتر در حاشیه هستند نارضایتی عمیق خود را از جامعه از طریق تخریب اشیا نشان می‌دهند. احساس اینکه آنها هیچ کنترلی بر آینده‌شان ندارند، باعث می‌شود از طریق تخریب اشیا به دنبال ارضای حس قدرتشان برآیند (دغالقه و کلهر، ۱۳۸۹: ۱۲۳). در پاره‌ای

1. Huber

موارد نیز وقتی فرد خود را در محیط جدیدی مانند محیط آموزشی جدید، کلاس درس جدید و... می‌یابد و وارد تعامل اجتماعی می‌شود، ممکن است به رفتار خراب‌کارانه دست بزند تا از طریق این نوع فعالیت به درکی از خود در فضای اجتماعی جدید برسد و از سوی افراد دیگری که آنها هم به رفتارهای خراب‌کارانه می‌پردازند، تأیید شود (وروبوا^۱ و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۳۹). از نظر سامر^۲، تحرک مکانی زیاد جهت ادامه تحصیل و فشارهای اقتصادی-اجتماعی با خراب‌کاری رابطه دارد (عزیزآبادی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۷۰). افرادی که مرتکب خراب‌کاری می‌شوند تجربه هیچ‌گونه کام‌یابی اقتصادی ندارند و خراب‌کاری را پاسخی به ناکامی می‌دانند (ای. تگارت^۳، ۱۹۹۸: ۱۰۶-۱۰۷).

محیط دانشگاه به لحاظ اندازه مستعد رفتارهای خراب‌کارانه است، درحالی که در محیط‌های کوچک‌تر، مشارکت اجتماعی و حمایت عاطفی بیشتری وجود دارد و در نتیجه اعمال خراب‌کارانه کمتر رخ می‌دهد (براون و سولان بلین، ۲۰۰۳: ۵۰۲ و ۵۰۸). خراب‌کاری بیشتر در مکان‌هایی رخ می‌دهد که روشنی ناکافی، ورودی‌های باز یا بدون مانع و بازدیدکننده‌های کم دارد. خراب‌کارها هم اغلب اوقات تمایل دارند، بلافاصله بعد از اعمال خود، به پاک کردن شواهد حضور خود اقدام کنند (مورتون^۴، ۲۰۱۲: ۲۳).

هوبر در تحقیقاتی که در حوزه خراب‌کاری انجام داده است، نشان داد که در خراب‌کارها حس انتقام‌جویی و خصومت به جامعه زیاد است. او در الگوی تحلیلی‌ای که از عوامل مؤثر بر خراب‌کاری ترسیم کرد، توجه خود را به نقش متغیرهای مختلف در تقویت احساس انتقام‌جویی و خصومت در برابر جامعه معطوف کرد. این فرضیه که خراب‌کارها حس انتقام‌جویی و خصومت شدیدی به جامعه دارند، در بسیاری از مطالعات خراب‌کاری مطرح و تأیید شده است (دغالقه و کلهر، ۱۳۸۹: ۱۲۱-۱۲۰).

مایر^۴ در تحقیقات خود به این نتیجه دست یافت که با افزایش تحصیلات، میزان رفتارهای خراب‌کارانه بسیار کاهش می‌یابد (نواح و کوپایی، ۱۳۹۱: ۱۳۴).

دانشمندان علوم اجتماعی به این نتیجه رسیده‌اند که خراب‌کارها و جوانان بزه‌کار در خانواده‌های غیرمنضبط و به دور از هنجارهای اجتماعی پرورش یافته‌اند. این‌گونه افراد غالباً احساس درماندگی و اجحاف می‌کنند و این احساس خود را به صورت قهرآمیز و پرخاشگرانه در

1. Vorobyeva
2. Summer
3. Tegart
4. Mayer

مقابل نسل بزرگ‌تر، صاحبان قدرت و همه نهادها و سازمان‌های تأسیس‌شده در جامعه نشان می‌دهند. این‌گونه افراد، به دلیل ناتوانی در هماهنگی خود با ارزش‌های مسلط جامعه و نیز بریدگی و بی‌پیوندی با ارزش‌های والدین، به فرافکنی خشونت و تخریب اموال عمومی مبادرت می‌کنند (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۲). در پژوهشی دیگر تأکید شده است که افراد در خانواده‌های بزرگ‌تر و با تحصیلات پایین‌تر بیشتر از دیگران به اعمال خراب‌کارانه می‌پردازند (تایگرت،^۱ ۱۹۸۸: ۱۸۷).

یکی از مهم‌ترین عوامل خراب‌کاری فقدان مشارکت اجتماعی مردم است. در جامعه ما، چون مردم خود را در حل مسائل اجتماعی جامعه شریک نمی‌دانند، از دوران کودکی به صورت غیرمستقیم یاد می‌گیرند که در مقابل آنچه بیرون از خانه آنها رخ می‌دهد مسئولیتی نداشته باشند. کودکان در همان سال‌های اولیه زندگی متوجه می‌شوند که پدر و مادر یا بزرگ‌ترها اموال عمومی را تخریب می‌کنند، اما مؤاخذه نمی‌شوند؛ بنابراین، تخریب اموال عمومی زشتی خودش را به‌مرور از دست می‌دهد؛ به‌خصوص که از نظر فرهنگی و آموزشی نیز تا امروز حرکتی جهت جامعه‌پذیری یا آموزش پیش‌گیری از تخریب اموال عمومی صورت نگرفته است. آموزش کودکان در مدرسه و نیز آموزش همگانی برای مقابله با خراب‌کاری در جامعه ما کمتر در کانون توجه بوده یا راه‌کاری اصولی برای حل یا کاهش این مسئله اجتماعی اندیشیده نشده است (مقصودی و بنی‌فاطمه، ۱۳۸۳: ۲۷۴).

محققان در این مقاله قصد دارند با بررسی محتوای صندلی‌نوشته‌ها، به‌طور غیرمستقیم، دلایل این رفتار را پیدا کنند. پرسش‌های اصلی این مقاله به این شرح است:

۱. بیشتر صندلی‌نوشته‌ها مربوط به چه دانشکده‌ای است؟
۲. چه مفاهیم و مضامین اجتماعی‌ای روی صندلی کلاس‌ها مشاهده می‌شود؟
۳. چه مضامین فرعی‌ای درباب این مفاهیم اجتماعی وجود دارد؟
۴. مخاطب صندلی‌نوشته‌ها بیشتر زنان هستند یا مردان؟
۵. صندلی‌نویس‌ها اغلب زنان هستند یا مردان؟ (جنسیت با استناد به امضا و اثر بعد از نوشته یا محتوای متن تشخیص داده می‌شود).
۶. نویسندگان و مخاطبان مطالب صندلی‌ها در هر دانشکده چگونه توزیع شده‌اند؟
۷. چه اشکال و تصاویری بر صندلی‌های دانشکده‌ها رؤیت‌پذیر است؟
۸. نگرش صندلی‌نویس‌ها به زندگی مثبت است یا منفی؟

۹. آیا رابطه‌ای بین جنسیت نویسندگان یا مخاطبان و نوع مفاهیم اجتماعی وجود دارد؟

روش پژوهش

در این پژوهش، از روش توصیفی و تکنیک مشاهده مستقیم و تحلیل محتوا استفاده شده است؛ به این معنی که صندلی‌نوشته‌های دانشگاه شهیدباهنر کرمان، با توجه به بررسی اولیه مقولات مندرج بر صندلی‌ها و مقولات مستخرج از پژوهش‌های گذشته، تحت مشاهده علمی قرار گرفت. سپس، با استفاده از تکنیک تحلیل محتوا، مضمون مطالب درج‌شده بر صندلی‌ها به صورت کمی و آماری استخراج شد. گفتنی است که این مطالب در قالب مفاهیم اجتماعی تجزیه و تحلیل شد.

جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه صندلی‌های کلاس‌های درس دانشکده‌های دانشگاه شهیدباهنر کرمان است. دانشکده‌های بررسی‌شده شامل دانشکده‌های علوم پایه، فیزیک، مدیریت و اقتصاد، ادبیات و علوم انسانی، فنی‌مهندسی، کشاورزی و ریاضی است. از آنجاکه کلیه مطالب صندلی‌ها بررسی شده، جامعه آماری و حجم نمونه این پژوهش یکسان است و نمونه‌گیری خاصی صورت نگرفته است. مطالب صندلی‌ها به فیش‌هایی منتقل شد که از این تعداد ۳۹۶۱ فیش قابل استفاده بود و ۲۴۵ فیش حاوی مطالب بی‌معنی و نامشخص بود که از طبقه‌بندی خارج شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات و تعریف مقولات

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، علاوه بر فیش‌های موضوعی، پرسش‌نامه معکوسی است که برای استخراج داده‌ها از فیش‌ها لازم بوده است. پژوهشگران در پرسش‌نامه معکوس با استناد به چندین مقوله به بررسی و تجزیه و تحلیل مطالب مندرج بر صندلی‌ها پرداخته‌اند. این مقولات عبارت‌اند از:

۱. **مفاهیم اجتماعی:** شامل مفهوم عشق، زندگی، رابطه بین دو جنس به‌خصوص روابط خارج از عرف یا اشکال و تصاویر مستهجن، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و مسائل آموزشی. این مفاهیم خود مقوله‌هایی را دربرمی‌گیرند:

- الف) عشق شامل اظهار عشق، کیفیت عشق (مادی-معنوی)، نتیجه عشق (ناکامی و وصال) و لزوم عشق.
- ب) زندگی نیز شامل نگرش مثبت به زندگی (تشویق به تلاش، تشویق به امیدواری) و نگرش منفی به زندگی (شامل شکایت از زندگی و شکایت از روزگار) است.
- ج) هنجارهای اجتماعی عبارت‌اند از هنجارهایی که فرد به دلیل ترس از شماتت دیگران آنها را به مرحله اجرا درمی‌آورد و در اصطلاح هنجارهای مردمی نامیده می‌شود. بخش دیگر شامل قوم‌گرایی است که در آن فرد فرهنگ و قوم خود را برتر از بقیه اقوام و فرهنگ‌ها می‌داند.
- د) مسائل آموزشی (انتقاد از استاد، انتقاد از درس و تقلب) که صندلی‌نویس‌ها بر صندلی‌ها حک کرده‌اند.
- ه) رابطه بین دو جنس مفهوم دیگری است که در این پژوهش به دو بخش تقسیم می‌شود: تصاویر اندام‌های جنسی زن و مرد؛ و نوشته‌هایی که حاکی از رابطه بین دو جنس است.
- ۲. تصاویر و اشکال:** این اشکال دربردارنده این موارد است: تصاویر ظاهری زن و مرد (چهره)؛ تصویر اندام‌های زن و مرد؛ امضاها؛ حیوانات؛ گیاهان؛ اشکال هندسی.
- ۳. نام‌ها:** نام‌های افراد به صورت نام کامل یا کلمه یا حروف روی صندلی‌ها حک شده است.
- ۴. زمان:** مقوله دیگری است که در این پژوهش به سه بخش تقسیم می‌شود: ساعت، تاریخ و روزهای هفته که نگارندگان پس از ذکر مطالب خود بیان کرده‌اند. در بخش اعداد، شماره تلفن‌های درج‌شده بر صندلی‌ها نیز بررسی و شمرده شدند.
- ۵. گفت‌وگو:** شامل گفت‌وگوها و محاوره‌های دانشجویان با یکدیگر در کلاس که بخشی از این گفت‌وگوها روی صندلی‌ها نوشته شده است.
- ۶. دانشکده:** در این پژوهش، دانشکده‌های علوم پایه، فیزیک، مدیریت و اقتصاد، ادبیات و علوم انسانی، فنی-مهندسی، کشاورزی و ریاضی بررسی شدند.
- ۷. جنسیت:**^۱ جنسیت نیز که شامل مرد و زن است به دو بخش تقسیم شد: جنسیت فردی که عمل خراب‌کارانه را انجام داده و جنسیت مخاطب پیام خراب‌کار.

۱. صندلی‌نویس‌ها با توجه به امضا و نشانه‌های اسمی که از خودشان باقی گذاشته‌اند تشخیص داده می‌شوند، مثل امضا مریم. یا از محتوای عشقی مربوط به یک مرد درباره یک زن یا برعکس.

فنون تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این بررسی، نخست با استناد به مشاهده و مطالعه مقدماتی، مفاهیم و مقولات اجتماعی درج شده بر صندلی‌ها تشخیص داده شد. سپس، بر طبق این مقوله‌ها، مطالب صندلی‌ها به فیش‌ها منتقل شد و به وسیله پرسش‌نامه معکوس کدگذاری و استخراج شد. در نهایت، با استفاده از این کدها و نرم‌افزار اس.پی.اس.اس، تجزیه و تحلیل آماری صورت گرفت. از آنجاکه هدف پژوهش بررسی رابطه متغیرها یا فقدان رابطه آنها نبود، برای پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش از آمارهای توصیفی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

بر طبق آمارها، کل صندلی‌نوشته‌ها ۳۹۶۱ بوده است. بیشترین صندلی‌نوشته به دانشکده ادبیات و علوم انسانی (۲۳/۸ درصد) و کمترین آن به دانشکده فیزیک (۴/۹ درصد) تعلق دارد.

جدول ۱: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها برحسب دانشکده‌ها

دانشکده	فراوانی	درصد
علوم	۸۹۴	۲۲/۶
فیزیک	۱۹۶	۴/۹
مدیریت و اقتصاد	۳۴۹	۸/۸
ادبیات و علوم انسانی	۹۴۴	۲۳/۸
فنی‌مهندسی	۵۴۷	۱۳/۸
کشاورزی	۵۴۴	۱۳/۷
ریاضی	۴۸۷	۱۲/۳
جمع	۳۹۶۱	۱۰۰

جدول ۲: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب جنسیت صندلی‌نویس‌ها

جنسیت صندلی‌نویس‌ها	فراوانی	درصد
مرد	۱۹۶	۷۱/۵
زن	۷۸	۲۸/۵

جنسیت صندلی‌نویس‌ها با استناد به امضا یا نشانه‌های اسمی تشخیص داده می‌شود که آنها از خود شان باقی گذاشته‌اند، مثل «امضا:مریم»، یا از محتوای نوشته عاشقانه که زنانه یا مردانه

است. بدین ترتیب، بر طبق آمارهای جدول ۲، بیشتر صندلی‌نویس‌ها مرد بوده‌اند (۷۱/۵ درصد) و زنان کمتر بر صندلی‌ها مطلب نوشته بودند (۲۸/۵ درصد).

جدول ۳: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب جنسیت مخاطب

جنسیت مخاطب	فراوانی	درصد
مرد	۱۲	۶۳/۲
زن	۷	۳۶/۸
جمع	۱۹	۱۰۰

طبق یافته‌های جدول ۳، جنسیت بیشتر مخاطبان پیام‌ها مرد بوده (۶۳/۲ درصد) و زنان کمتر مخاطب قرار گرفته بودند (۳۶/۸ درصد).

جدول ۴: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب نوع اشکال و تصاویر

اشکال و تصاویر	فراوانی	درصد
چهره و اندام‌های زن و مرد	۳۷۰	۳۷/۱
امضاها	۸۱	۸/۱
حیوانات و گیاهان	۱۹۶	۱۹/۷
اشکال هندسی	۳۴۷	۳۴/۹
جمع	۹۹۴	۱۰۰

علاوه بر مفاهیم اجتماعی، تصاویر و اشکال روی صندلی‌ها نیز هدف بررسی محققان بوده است که محتوای آنها به این شرح است: چهره و اندام، امضاها، حیوانات و گیاهان، و اشکال هندسی. با نظر به جدول ۴، پس از تصاویر چهره و اندام زن و مرد با فراوانی ۳۷/۱ درصد در صندلی‌نوشته‌ها، اشکال هندسی (۳۴/۹ درصد)، حیوانات و گیاهان (۱۹/۷ درصد) و امضاها (۸/۱ درصد) به چشم می‌خورد.

جدول ۵: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب نوع نگرش به زندگی

نگرش به زندگی	فراوانی	درصد
نگرش مثبت (تشویق به تلاش و امیدواری)	۳۵	۳۵/۴
نگرش منفی (شکایت از روزگار و زندگی)	۶۴	۶۴/۶
جمع	۹۹	۱۰۰

طبق جدول ۵، نگرش منفی با فراوانی ۶۴/۶ درصد در صندلی‌نوشته‌ها بیش از نگرش مثبت به چشم می‌خورد. به‌گونه‌ای که تشویق به تلاش و امیدواری در مطالب صندلی‌نوشته‌ها بسیار کم مشاهده می‌شود.

جدول ۶: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب رابطه بین نوع مفاهیم اجتماعی و جنسیت

صندلی‌نویس

جنسیت	عشق		نگرش به زندگی		هنجارهای اجتماعی		مسائل آموزشی		رابطه بین دو جنس		جمع
	ع	م	ع	م	ع	م	ع	م	ع	م	
مرد	۲	۴۲/۹	۰	۰	۲	۲۸/۶	۰	۰	۰	۰	۷۱/۴
زن	۱	۱۴/۳	۰	۰	۱	۱۴/۳	۰	۰	۰	۰	۲۸/۶

به نظر می‌رسد در میان انواع مفاهیم اجتماعی، نویسندگان مرد اغلب موضوعات مربوط به عشق را بر صندلی‌ها نگاشته‌اند (۴۲/۹ درصد)، درحالی‌که زنان به یک اندازه به موضوعات مربوط به عشق و هنجارهای اجتماعی-مردمی پرداخته‌اند (۱۴/۳ درصد).

جدول ۷: توزیع فراوانی صندلی‌نوشته‌ها بر حسب رابطه بین مفاهیم اجتماعی و جنسیت مخاطب

مفاهیم اجتماعی	مرد		زن		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
عشق	۷	۴۳/۸	۵	۳۱/۳	۱۲	۷۵
نگرش به زندگی	۲	۱۲/۵	۰	۰	۲	۱۲/۵
هنجارهای اجتماعی-مردمی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مسائل آموزشی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رابطه بین دو جنس	۰	۰	۲	۱۲/۵	۲	۱۲/۵
جمع	۹	۵۶/۳	۷	۴۳/۸	۱۶	۱۰۰

طبق جدول ۷، مردان اغلب در زمینه مسائل مربوط به عشق و نگرش به زندگی مخاطب زنان بوده‌اند، اما در زمینه رابطه بین دو جنس این زنان بوده‌اند که مخاطب واقع شده‌اند. مفاهیم اجتماعی واژه‌ها یا تصاویر خاصی هستند که پیام‌های ویژه‌ای برای افراد جامعه به‌همراه دارند. از جمله این مفاهیم در این پژوهش می‌توان به مفهوم عشق (شامل اظهار عشق،

کیفیت عشق مادی و معنوی)، نتیجه عشق (ناکامی و وصال و لزوم عشق)، مفهوم زندگی (شامل نگرش مثبت به زندگی، تشویق به تلاش، تشویق به امیدواری)، و نگرش منفی به زندگی (شکایت از زندگی و شکایت از روزگار)، مفهوم هنجارهای اجتماعی (شامل هنجارهای مردمی و ترس از شماتت دیگران، قوم‌گرایی)، مفهوم مسائل آموزشی (شامل انتقاد از استاد، انتقاد از درس و تقلب)، و مفهوم رابطه بین دو جنس (شامل تصاویر اندام جنسی زن و مرد، نوشته‌های حاکی از رابطه بین دو جنس) اشاره کرد.

جدول ۸: مقایسه مفاهیم اجتماعی درج‌شده روی صندلی‌ها بر حسب دانشکده‌ها

مفاهیم اجتماعی	عشق		زندگی		هنجارهای اجتماعی		مسائل آموزشی		رابطه بین دو جنس		جمع	
	ف	ص	ف	ص	ف	ص	ف	ص	ف	ص	ف	ص
علوم	۱۱۵	۸/۴	۴۶	۳/۴	۴۸	۳/۵	۲۷	۲	۷	۰/۵	۲۴۳	۱۷/۷
فیزیک	۱۷	۱/۲	۷	۰/۵	۶	۰/۴	۳	۰/۲	۸	۰/۶	۴۱	۳
اقتصاد و مدیریت	۴۱	۳	۲۴	۱/۸	۲۱	۱/۵	۲۶	۱/۹	۹	۰/۷	۱۲۱	۸/۸
ادبیات و علوم انسانی	۷۸	۵/۷	۹	۰/۷	۲۸	۲	۱۱	۰/۸	۹	۰/۷	۱۳۵	۹/۹
فنی و مهندسی	۳۸	۲/۸	۵	۰/۴	۵	۰/۴	۱۹۵	۱۴/۲	۵	۰/۴	۲۴۸	۱۸/۱
کشاورزی	۲۳	۱/۷	۴	۰/۳	۱۲	۰/۹	۲۶۵	۱۹/۳	۹	۰/۷	۳۱۳	۲۲/۸
ریاضی	۱۴	۱	۲	۰/۱	۱	۰/۱	۲۴۸	۱۸/۱	۴	۰/۳	۲۶۹	۱۹/۶
جمع	۳۲۶	۲۳/۸	۹۷	۷/۱	۱۲۱	۸/۸	۷۷۵	۵۶/۶	۵۱	۳/۷	۱۳۷۰	۱۰۰

طبق جدول ۸، موضوع‌های عشق، نگرش به زندگی و هنجارهای اجتماعی-مردمی غالباً در دانشکده علوم پایه مشاهده شده است و کمترین فراوانی در این نوع از مفاهیم اجتماعی به دانشکده ریاضی تعلق دارد. موضوع مسائل آموزشی غالباً در دانشکده کشاورزی مشاهده شده است (۱۹/۳) و کمترین فراوانی به دانشکده فیزیک (۲/۰ درصد) تعلق دارد. موضوع رابطه بین دو جنس غالباً در دانشکده‌های اقتصاد و مدیریت، ادبیات و علوم انسانی و کشاورزی مشاهده شده است (۷/۰ درصد) و کمترین فراوانی به دانشکده ریاضی (۳/۰ درصد) تعلق دارد. به‌طورکلی، می‌توان گفت در همه دانشکده‌ها از میان مفاهیم اجتماعی درج‌شده، مسائل آموزشی بیشترین

فراوانی (۷۷۵ مورد) را به خود اختصاص داده است و مفاهیم عشق، هنجارهای اجتماعی-مردمی، زندگی و رابطه بین دو جنس در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های مقاله حاضر، که هدفش بررسی صندلی‌نوشته‌های کلاس‌های درس بود، نشان داد که مفاهیم اجتماعی چون عشق، نگرش به زندگی، هنجارهای اجتماعی، مسائل آموزشی و رابطه بین دو جنس در صندلی‌نوشته‌ها به چشم می‌خورند که فراوانی آنها با توجه به دانشکده‌های کشاورزی، ریاضی، فنی-مهندسی، علوم پایه، ادبیات و علوم انسانی، اقتصاد و مدیریت و فیزیک متفاوت است. بیشترین صندلی‌نویسی‌ها مربوط به دانشکده ادبیات و علوم انسانی است و کمترین آنها در دانشکده فیزیک مشاهده شده است. با نظر به اینکه دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی در گروه‌ها و کارگاه‌ها فعالیت کمتری دارند و بیشتر وقت خود را روی صندلی کلاس‌های درس می‌گذرانند و بیشتر با مباحث نظری ارتباط دارند، مصاحبه‌های پراکنده و نیمه‌عمیق با افراد نمونه این دانشکده هم تأیید می‌کند که این عامل ممکن است دلیلی برای بیشتربودن اعمال خراب‌کارانه در این دانشکده باشد.

طبق یافته‌ها، بیشتر صندلی‌نویس‌ها را مردان تشکیل می‌دهند و تعداد کمی از زنان به صندلی‌نویسی پرداخته‌اند. این نتیجه خود با نتایج تحقیقات پیشین هم‌سو است. به‌گونه‌ای که نواح و کوپایی (۱۳۹۱: ۱۳۹) نیز در بررسی خود به این نتیجه دست یافتند که مردان از نظر کمی بیشتر مرتکب اعمال خراب‌کارانه می‌شوند که ممکن است به ویژگی‌های شخصیتی و روانی پسران مرتبط باشد.

با استناد به یافته‌های بیشتر پژوهش‌ها، نوشتن روی میزها و صندلی‌ها راهی برای ابراز خواسته‌ها و نیازها یا رهایی دانش‌پژوهان از هیجان‌ها به‌شمار می‌آید، اما گاهی این نوشتن فقط برای منظور خاصی مانند یادگیری، تقلب و... به‌کار می‌رود. از نظر جامعه‌شناسان آموزش و پرورش، نوشتن روی میزها نوعی تخریب اموال عمومی و مسئله‌ای اجتماعی محسوب می‌شود؛ چراکه این پدیده، علاوه بر آسیب‌های اقتصادی، به جامعه‌پذیری نامناسب دانش‌پژوهان در قالب مسئولیت‌ناپذیری در نگهداری از اموال مکان آموزشی منجر می‌شود و پیام‌هایی را به‌طور نامحسوس، از سنی به سن دیگر انتقال می‌دهد که می‌تواند نظر دانش‌پژوهان را، به‌جای کسب دانش و شناخت، به مسائل حاشیه‌ای مثل عشق، تقلب، تخریب، انتقام و... جلب کند (عابدی و منادی، ۱۳۹۴: ۴۵).

از میان مفاهیم اجتماعی، بیشترین فراوانی صندلی‌نوشته‌ها در این پژوهش مربوط به مسائل آموزشی است. بیشترین انتقاد از مسائل آموزشی دانشگاه (مانند انتقاد از استاد، انتقاد از درس و...) در دانشکده علوم پایه مشاهده شده است، در صورتی‌که بیشترین میزان تقلب در دانشکده کشاورزی قابل مشاهده است. این میزان از تقلب می‌تواند ناشی از بار سنگین مطالب آموزشی این رشته باشد که بیشتر به صورت فرمول‌های سنگین بیان شده‌اند و طبق مصاحبه‌های پراکنده و نیمه‌عمیق با دانشجویان این دانشکده، یادگیری تمام این مطالب برای برخی از دانشجویان دشوار است.

اغلب اشکال و تصاویری که روی صندلی‌های دانشکده‌ها نقش بسته‌اند شامل تصاویر چهره و اندام‌های زن و مرد، اشکال هندسی، حیوانات و گیاهان و امضاها می‌شوند.

نگرش اکثر صندلی‌نویس‌ها به زندگی منفی است و این خود فرضیه تحقیق را تأیید می‌کند، به گونه‌ای که طبق نظر علیوردی‌نیا و همکاران (۱۳۹۲: ۵۴)، خراب‌کاری روش مطلوب افراد در ابراز سرخوردگی، انتقام‌گرفتن یا نشان‌دادن خشم، و ایجاد هیجان در موقعیت‌های کسالت‌آور است.

در پژوهشی دیگر، طبق نظر محقق، مشاهده اعمال خراب‌کارانه روحیه افراد را تضعیف می‌کند (مورتون، ۲۰۱۲: ۲۳). با توجه به این موضوع، می‌توان گفت دانشجویان با دیدن صندلی‌هایی که حامل نوشته‌ها و مطالبی درباره شکایت از زندگی است، بیشتر به بیان نگرش منفی خود تمایل پیدا می‌کنند. این امر در مشاهدات صورت‌گرفته نیز به وضوح دیده شد، به گونه‌ای که روی صندلی‌هایی که مطالبی حاوی نگرش منفی بر آنها حک شده بود، دیگران، در پاسخ، مطالبی جداگانه حاوی نگرش منفی به زندگی حک کرده بودند. علاوه بر این، مشاهده نشانه‌های تخریب در یک فضا خود به صورت فرآیندی مخرب و پیش‌رونده عمل می‌کند و شخص را متمایل می‌سازد تا به تخریب بیشتر بپردازد؛ همانند گلوله برفی که به تدریج به بهمنی بزرگ و مخرب تبدیل می‌شود (دغالقه و کلهر، ۱۳۸۹: ۱۲۷).

میان جنسیت صندلی‌نویس‌ها و مخاطبان‌شان و مفاهیم اجتماعی‌ای که نوشته بودند رابطه وجود دارد، به طوری‌که اغلب صندلی‌نویس‌ها و مخاطبان‌شان را مردان تشکیل داده‌اند. در خصوص نوشته‌ها، مفهوم عشق بیشتر مورد نظر مردان بوده و زنان بعد از مفهوم عشق به موضوع هنجارهای اجتماعی‌مردمی نیز پرداخته بودند. در خصوص مخاطبان نوشته‌ها (زن و مرد)، بیشترین تعداد مخاطبان پیام‌ها مردان بودند و زنان کمتر مخاطب قرار گرفته بودند. علاوه بر این، مردان بیشتر در مفهوم عشق و نگرش به زندگی مخاطب زنان قرار گرفته بودند، این نتیجه می‌تواند به عاطفی‌بودن زنان مربوط باشد. اما زنان بعد از مفهوم عشق، بیشتر در زمینه

روابط بین دو جنس مخاطب مردان قرار گرفته بودند. دلیل این امر، با توجه به پژوهش عابدی و منادی (۱۳۹۴: ۴۵)، ممکن است این نکته باشد که پسرها گرایش بیشتری به برقراری ارتباط با جنس مخالف دارند، اما محدودیت رابطه در دانشگاه مانع آن می‌شود و خود را به صورت کژرفتاری نشان می‌دهد؛ بنابراین، آنها برای بیان نیازها و خواسته‌های خود به اعمال خراب‌کارانه به صورت تصاویر و نوشته‌ها دست می‌زنند.

به‌طور کلی، با نظر به تقسیم‌بندی ویلسون و هیلی از انواع خراب‌کاری، مطابق مشاهدات صورت‌گرفته، بیشتر تخریب‌ها در دسته خراب‌کاری تفریحی و هیجانی با هدف تخلیه هیجانی و لذت صورت می‌گیرد. مسائل آموزشی از جمله تقلب، چون صرفاً برای یادگیری و امتحان انجام می‌گیرد، در این تقسیم‌بندی قرار داده نمی‌شود. اما، در خصوص انتقاد از استاد و درس، به نظر می‌رسد که فشارهای درسی و... حس عصبانیت و انتقام‌جویی در دانش‌پژوهان تولید می‌کند که انتقاد از استاد و عملکرد آموزشی از جمله اعتراض‌های تخریب‌کنندگان است. آنها تمایل دارند دیده شوند، درحالی‌که این امکان با توجه به نظام آموزشی نقدناپذیر فراهم نیست. این فرضیه که خراب‌کارها حس انتقام‌جویی و خصومت شدیدی به جامعه دارند، در بسیاری از مطالعات مطرح و تأیید شده است. برای مثال، طبق نتایج تحقیقات هوبر، احساس ناکامی و درماندگی در افراد و نیز احساس از خودبیگانگی آنها، به تقویت حس انتقام‌جویی و خصومت منجر می‌شود و این امر تمایل فرد را به اعمال خراب‌کارانه تشدید می‌کند (دغالقه و کلهر، ۱۳۸۹: ۱۲۰-۱۲۱)، به‌طوری‌که یگانه‌راه تخلیه هیجان، تخریب اموال عمومی تلقی می‌شود.

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود که مکان‌هایی برای تفریحات سالم دانشجویان فراهم شود. همین‌طور، با تعمیر فوری اموال تخریب‌شده، گامی در جهت کاهش تخریب اموال عمومی برداشته شود. بدیهی است که افراد با دیدن لوازم تخریب‌شده اشتیاق بیشتری برای تخریب پیدا می‌کنند. می‌توان با مشارکت دادن دانشجویان در تعمیر خرابی‌ها و افزایش دادن آگاهی افراد در اهمیت حفظ اموال عمومی باعث کاهش تخریب اموال عمومی شد. علاوه‌براین، مشارکت دانشجویان در مباحث درسی و کارهای گروهی و انجمن‌های موجود در دانشگاه، خود، باعث گذران اوقات می‌شود و دانشجویان وقت کمتری برای تخریب اموال عمومی می‌یابند و درس و کلاس برایشان جذاب‌تر جلوه می‌کند. در آخر نیز لزوم توجه مسئولان دانشگاه به خواسته‌های دانشجویان، که در صندلی‌نویسی نمود پیدا می‌کند، بسیار محرز است.

کاهش فشارهای اجتماعی در رابطه دو جنس ممکن است به کاهش صندلی‌نویسی‌های مربوط به این موضوع و کاهش تخریب اموال عمومی یاری رساند.

منابع

- آقایی ایبانه، بنفشه و عبدالحسین کلاتری (۱۳۹۴) «بررسی مقایسه‌ای میزنوشته‌های مدارس منطقه شش شهر تهران (مطالعه موردی دو مدرسه)»، *اندیشه‌های نوین تربیتی*، دوره دوازدهم، شماره ۲: ۶۱-۳۱
- بلالی، اسماعیل، راحله جعفری و علی آغچه (۱۳۹۲) «بررسی خراب‌کاری گرافیتی در دانشگاه، تحلیل محتوای دیوارنوشته‌های دانشگاه بوعلی‌سینا و آزاد همدان»، *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، سال سوم، شماره ۳: ۵۴۹-۵۲۵.
- بهرامی بهرام‌زاده، فرامرز (۱۳۹۱) «بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر بروز رفتارهای وندالیستی، مورد مطالعه: دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان هفتکل»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی کرمان.
- حیدری، اسلام و مهربان پارسامهر (۱۳۹۱) «بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر خراب‌کاری (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز)»، *جامعه‌شناسی کاربردی*، سال بیست‌وسوم، شماره ۳: ۲۲۹-۲۰۷.
- دغالقه، عقیل و سمیرا کلهر (۱۳۸۹) *آسیب‌های شهری در تهران: خراب‌کاری، دختران فراری، زنان سرپرست خانوار و تکدی‌گری*، تهران: جامعه‌شناسان.
- شهباز، سیما، یزدان منصوریان و افسانه شهباز (۱۳۹۴) «بازتاب خراب‌کاری کتابخانه‌ای در کتاب‌نوشته‌ها»، *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، دوره بیست‌وششم، شماره ۱: ۶۰-۴۴.
- عابدی، فاطمه و مرتضی منادی (۱۳۹۴) «بررسی و تحلیل میزنوشته‌های کلاس‌های دبیرستان‌های شهرستان کرج»، *فصلنامه تعلیم و تربیت*، شماره ۱۲۵: ۴۸-۳۳.
- عزیزآبادی فراهانی، فاطمه و سامه ابتهاج (۱۳۹۱) «نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده خراب‌کاری (مورد مطالعه: منطقه شش شهرداری تهران)»، *مجله مدیریت فرهنگی*، سال ششم، شماره ۱۸: ۸۰-۶۱.
- علی‌وردی‌نیا، اکبر، محمود شارع‌پور، سحر رحمانی (۱۳۹۲) «بررسی عوامل مؤثر بر خراب‌کاری دانشجویان از دیدگاه نظریه فشار عمومی اگینو»، *پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، سال سوم، شماره ۳: ۷۷-۵۳.
- قاسمی، وحید، وحید ذوالاکتاف، علی نورعلی‌وند (۱۳۸۸) *جامعه‌شناسی ورزش، خراب‌کاری و اوباشگری در ورزش فوتبال*، تهران: جامعه‌شناسان.

- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۹) «مبانی نظری و تجربی خراب‌کاری: مروری بر یافته‌های یک تحقیق»، *نامه علوم اجتماعی*، شماره ۱۶: ۱۹۳-۲۲۷.
- مقصودی، سوده و زهرا بنی‌فاطمه (۱۳۸۳) «تحلیل محتوای دیوارنویسی‌های کلاس‌های درس دانشگاه شهیدباهنر کرمان»، *رفاه اجتماعی*، سال سوم، شماره ۱۳: ۲۶۷-۲۸۸.
- مقصودی، سوده (۱۳۸۳) گزارش طرح تحقیق بررسی محتوای دیوارنویسی کلاس‌های درس دانشگاه شهیدباهنر کرمان از حیث مقولات اجتماعی با تأکید بر پدیده خراب‌کاری (تخریب اموال عمومی)، کرمان، دانشگاه شهید باهنر.
- میرفردی، اصغر، سیروس احمدی، زهرا نیکخواه (۱۳۹۱) «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به خراب‌کاری در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج»، *جامعه‌شناسی کاربردی*، سال بیست‌وسوم، شماره ۳: ۱۸۵-۲۰۶.
- نواح، عبدالرضا و محمدباقر کوپایی (۱۳۹۱) «عوامل اجتماعی و شخصیتی مؤثر بر گرایش به خراب‌کاری در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز»، *مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، سال چهارم، شماره ۲: ۱۳۱-۱۴۳.
- Brown, Gregory & Ann Sloan Belin (2003) "Vandalism: Environmental and Social Factor", *Journal college student development*.
- E. Tegar, Clarence (1998) "Strain Theory and Public School Vandalism (Academic Tracking, School Social Status, and Student's Academic Achievement)", *California State University, Fullerton*.
- Higgins, Silke (2015) "Theft and Vandalism of Books, Manuscripts, and Related Materials in Public and Academic Libraries, Archives, and Special Collections", *Library Philosophy and Practice, San Jose State University*.
- Horowitz, Tamar & David Tobaly (2003) "School Vandalism: Individual and Social Context", *Psychology Database*.
- Morton, Jennie (2012) "3 Ways to Protect against Vandalism", *SciTech Premium collection*.
- Tygart, Clarence (1988) "Public School Vandalism: Toward A Synthesis of Theories and Transition to Paradigm Analysis", *Psychology Database*.
- Wolf, Brett (2011) "The Writing on the Stall: Graffiti, Vandalism, and Social Expression", *the University of Kentucky Journal of Undergraduate Scholarship*.
- V.Vorobyeva, Irina & Olga V.Kruzhkova & Marina S.Krivoshchekova (2015) "The Genesis of Vandalism: from Childhood to Adolescence", *Psychology in Russia: State of The Art*.